

BIZNESA VIETA

Vilina kaķis un kultūrslānis

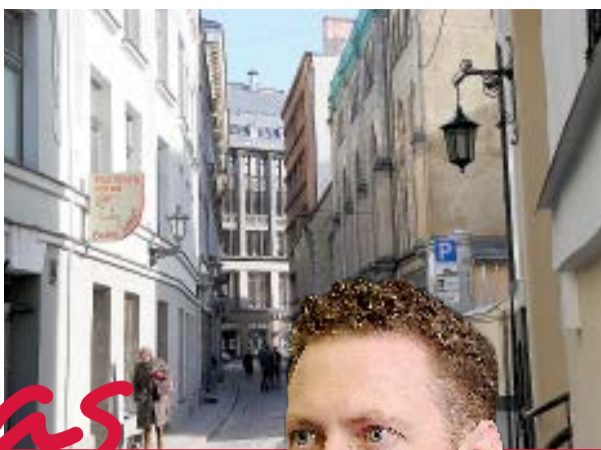
Pakavu kladzoņa pa bruģi Zirgu ielā Vecrīgā, iespējams, nav dzirdēta sen. Notiekošo tās apkārtnē no Kaķu nama jumta modri vēro melnais mincis, kas ir viens no tūristu iecienītajiem objektiem. Uzņēmēji, kuri darbojas šā nama tuvākajā apkārtnē, par klientu trūkumu sūdzēties nevar.

12.-13. lpp. →

brīvdienas

dienas BIZNES

db.lv

HOBIJS

Kad skriešana un vīns sader

Šomēnes sāksies pieteikšanās Medokas vīna maratonam, kas ik gadus pulcē ap astoņiem tūkst. vīna entuziastu. Izmēģināt savu varēšanu tur dosies arī Kristaps Kārklīšs, koncertaģentūras FBI mārketinga vadītājs.

16. lpp. →

Dzīvojam sabiedrībā, kas ir tieši tik caurskatāma, lai mēs pieņemtu, ka savvērestības ir retums, bet problēma ir tāda, ka caurskatāmība var tikt notēlota, saka savvērestību pētnieks Metjū Dentits.

9.-11. lpp. →

Piektdiena

2016. gada 4. marts.
Nr. 45 (5131)

OMXBBGI 680.53

EUR/USD 1.0902

EURIBOR -0.208

Nafta 36.51 USD/bbl

Indijas tranzīts nobāzējas Kundziņsalā

Uzņēmējs, Skonto būves līdzīpašnieks Ivars Millers reanimē pirms desmit gadiem iecerētu projektu Kundziņsalā. Pirmajā kārtā 15 ha plašā teritorijā taps noliktavas Indijas preču tranzītam caur Latviju.

4.-5. lpp. →

Bhandar projekta Indijas partneris Sumits Čakravarti, Indijas vēstniece Zviedrijā un Latvijā Banašri Bose Harisone, projekta līdzīpašnieks Ivars Millers un SIA Bhandar valdes loceklis Miķelis Lapše iztēlojas, kā dabā izskatīsies topošais noliktavu komplekss.

2. lpp. →

Bīstamās spēlītes vadītāju konkursos

VIEDOKLIS

Mācības pēc «paralīzes»

Februāra beigās piedzīvotās tehniskās problēmas Uzņēmumu reģistra darbībā liek uzdot virkni jautājumu, secina Lursoft IT valdes locekle Daiga Kiopa.

3. lpp. →

FINANSES

Akcijām peļņas samazināšana nepatīk

Tiek prognozēts, ka ASV kompāniju peļņas samazināšanās būs vērojama gan šajā, gan nākamajā ceturksnī.

8. lpp. →

CEĻI

Dotācija ceļiem iesaldēta jau septiņus gadus

Valsts mērķdotācija pašvaldību autoceļiem, kas šogad ir 48,7 milj. euro liela, tiek dalīta, balstoties uz veciem – 2009. gada – datiem.

7. lpp. →

VADĪBA

Ostām gatavo jaunas valdes

Otrdien Ministru kabinets iecerējis veikt izmaiņas Rīgas un Ventspils brīvostu, kā arī Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas labi apmaksāto valžu sastāvos.

6. lpp. →

1,25 eiro
ISSN 1407-2041
9 1771407 204056

FOTO - RTI VARS SKUIVA, DIENAS BIZNES

Vietiņa, kurā mājo paranoja

Jums jau likās, ka ar to un to darbā, valdībā vai ciemos pie sievasmātes kaut kas nav tīri? Visdrīzāk, ka jums ir taisnība. Jautājums tikai, cik dziļa un nopietna ir attiecīgā sazvērestība, jo vērā jāņem gan vēstures karaliene vārdā Sagādīšanās, gan cilvēka neizbēgamie un uzticamie pavadoņi – Nekompetence un Muļķība

«Dažkārt cilvēki iesaistās savvērestībā, bet taisnojas, ka nav bijuši kompetenti, un dažkārt viņi tiešām ir nekompetenti, bet tik iespaidīgā mērogā, ka izskatās – nē, nu tas nu gan nevar būt noticis netīšām,» saka savvērestību pētnieks Metjū Dentits.

sistēmā, kāda ir valsts, tas ir jo labāk izdarāms tuvāk varas augšgalam, un var izrādīties, ka tur cilvēkiem ir pilnīga kontrole pār informāciju un iespēja radīt iespaidu, ka mēs dzīvojam daudz atvērtākā sabiedrībā, nekā tā ir patiesībā.

Lūk, tā ir vietiņa, kurā mājo paranoja, jo ir nūdien grūti saprast, vai tas ir patiesi vai aplami. Gribu domāt, ka tā nav, bet man jāatzīst, ka ir iespēja arī pretējam – ka kaut kur staigā apkārt onkulīši, kas sarunājas apmēram tā: «Jā, man arī liekas, ka X ir jāklūst par nākamo premjeru. Jāpasūta tas mūsu inženieriem.» Dažās valstīs tas acīmredzami tā arī notiek.

Acīmredzot jūs neesat veicis četrus pārlidojumus līdz Rīgai, lai parunātos par niekiem.

Nūdien. Un iemesls, kāpēc nonācu līdz disertācijai par šo tēmu, bija līdz nesenam laikam akadēmiskajā literatūrā lasāmais par savvērestības teorijām. Proti, pētnieki faktiski visi kā viens sprieda, ka savvērestību piekritēji ir vai nu paranoiķi, vai lētticīgi ļautiņi, vai arī ar t.s. izkropļoto epistemoloģiju un nesajēdz, kā izdarāmi pareizi secinājumi. Es iedziļinājos jautājumos, kas tiek uzskatīti par savvērestību un savvērestības teoriju, un secināju: pagaidiet, bet dažos gadījumos šīs savvērestības teorijas ir izrādījušās patiesas. Tāpēc tās nevar noliegt kā tādas tikai tāpēc, ka tām tic arī daži dīvainiņi savādu iemeslu dēļ.

Pēdējā laikā filozofijā šai jomā ir darbu pieplūdums, kas veic uzskatu revīziju. Viens ir vispārīgais uzskats – ka visas savvērestības teorijas ir skatāmas kopā kā uzskatu kopums, un tur pārsvarā ir secinājums, ka tām tic nesaprātīgi dīvaini. Šim ieskatam sāncensī ir pētnieki, kas saka, ka katra atsevišķā savvērestības teorija ir jāizvērtē kā specifisks gadījums. Tas nav viegls uzdevums, jo šādu teoriju ir daudz. Taču, ja gribam savvērestības teorijas tiešām pētīt, tad tas ir jādara uz pierādījumu pamata, un mēs nūdien to gribam darīt, jo dažas no šīm teorijām ir izrādījušās patiesas.

Ļitviņenko slepkavība un Votergeitas skandāls ir tam piemērs, un svarīgi ir arī saprast, kas bija aiz ASV iebrokuma Irākā, kur nekādus ķīmiskos ieročus tā arī neatrada – tā bija savvērestība, vai arī iemesli ir daudz prozaiskāki?

Kas ir jūsu klienti? Kam tas viss interesē?

Blakus izbraukuma lekcijām, ko es šad tad noturu, mani klienti pārsvarā ir universitātes studenti, un es apmācu arī skolotājus, kā mācīt bērniem kritisko domāšanu. Protams, es rakstu akadēmiskās publikācijas. Un man ir zināmi panākumi Jaunzēlandes TV u.c. medijos. Mans sakāmais ir, ka labāk ir savvērestības teorijām dot iespēju tikt uztvertām nopietni, jo dažas no tām var izrādīties patiesas.

Vai šādā konferencē, kur pulcējas PR profesionāļi, jums nešķiet, ka viņu mērķis ir pretējs jūsējam – saprast, kā savvērestības īstenot labāk?

Jūs gaidot, es lasīju konferences prezentāciju plakātus pie sienām un domāju, ka ļoti daudzi no tiem patiesībā atbilst savvērestības teorijas kritērijiem. Viens no tiem man sevišķi iepatikās, jo tā ir t.s. labvēlīgā konspirācija. Tā ir par to, kā likt bērniem skolā nodarboties ar ķīmiju, lai Latvijā nākamajos gados būtu industrijai pietiekams jauno ķīmiķu skaits. Es pieņemu, ka viņi to dara ar vispareizāko motivāciju, bet kā tas var notikt? Acīmredzot ne jau tā, ka tu staigā pa skolām un stāsti bērniem, ka viņiem ir jāklūst par ķīmiķiem, lai nākotnes IKP celtu par 10%. Proti, patiesais iemesls viņiem netiek atklāts, bet gan tiek rādīti jancīgi triki. Tā ir maza, labvēlīga savvērestība, un es tiešām domāju, ka šai pasākumā cilvēki ne tik daudz grib pasmieties par savvērestības teorijām, cik apsvērt, kā paši varētu savvērestības veiktīgāk.

Oklendas universitātē pasniedzu kritiskās domāšanas kursu, kas būtībā bija par to, kā izurbties cauri visādām dīvainībām, ko cilvē-

ki sarunā. Laika gaitā es sapratu, ka patiesībā daudzi grib saprast pretējo – kā cilvēku domāšanu izmantot nelietīgi. Tā ka kritiskā domāšana darbojas abos virzienos – ar to varat atsijāt muļķības no vēra ņemamām lietām, bet var ar to arī pārliecināt cilvēkus, ka kaut kas slikts ir labs.

Vai esat sev formulējis tādu kā mērķi, kāpēc šo darāt? Vai arī tas vienkārši ir forši?

Tas ir forši, bet es domāju, ka tam ir arī zināms sabiedriskais labums. Uzskatu, ka sarunas sabiedrībā būtu kvalitatīvākas, ja mēs automātiski tās neizslēgtu kā apspriešanas vērtus tematus tikai tāpēc, ka tās proponē kāds dīvainis. Tāpēc ir jāmaina veids, kā domājam par savvērestības teorijām, lai tā uzlabotu sabiedrisko un politisko diskusiju telpu.

Es eju mazliet pa apli, bet – kāpēc tas ir aktualizējies tieši tagad?

Tagad ir daudz vieglāk veikt pētījumus nekā pirms desmit vai 12 gadiem, jo visi akadēmiskie žurnāli ir tiešaistē, un arī korespondence ar kolēģiem ir daudz vieglāka.

Vieglāk ir arī savvēresties.

Protams! Tas ir ļoti viegli, un cilvēki nelielām savvērestībām nododas nemitīgi. Pārsvarā tās ir ar zemu nozīmīgumu, nereti tās ir labvēlīgas savvērestības, bet gadījumi ir dažādi. Katrā ziņā savvērestšanās ir cilvēka dabā. Cilvēki ir lieliski meļi un maldinātāji.

Paldies. Izklusās ļoti pārlicinoši.

Ņemiet par labu.

Didzis Meļķis

* NO TOMASA BEJA (THOMAS BAYES, 1701-1761) TEORĒMAS ATVASINĀTA STATISTIKAS SLĒDZIENU METODE PAR IZVIRZĪTĀS HIPOTĒZES APSTIPRINĀŠANĀS VĒRĒTĪBU, NĀKOT KLĀT JAUNAI INFORMĀCIJAI.